

УДК 339.137:334.72

DOI: 10.31673/2415-8089.2019.021520

Ху Сунцзе, аспірант,
Державний університет
телекомунікацій

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

У статті представлено сучасні тенденції діяльності вітчизняних та іноземних телекомунікаційних підприємств. Виявлено існуючі проблемні тренди та позитивні аспекти діяльності телекомунікаційних підприємств в Україні. Обґрунтовано пріоритетні напрями і перспективи розвитку телекомунікаційних підприємств в контексті посилення конкуренції на світовому ринку телекомунікаційних послуг.

Ключові слова: телекомунікаційні підприємства, телекомунікаційні послуги, інформаційно-комунікаційні технології, конкуренція, конкурентоспроможність, науково-технічний прогрес, стратегія розвитку.

Постановка проблеми. Галузь телекомунікацій є однією із стратегічних галузей національної економіки. Доступні та якісні телекомунікації формують основу для здійснення бізнес-процесів, технічного прогресу в суспільстві та державної безпеки. Рівень конкурентоспроможності телекомунікаційних підприємств віддзеркалює стан інноваційності, технологічності і правового регулювання в країні.

Необхідність адаптації телекомунікаційних підприємств до загострення конкуренції, з одного боку та висока швидкість старіння інформаційних потоків, з іншого, визначають важливість пошуку нових наукових підходів до системи управління їх діяльністю. Це обумовлено динамікою процесів глобалізації, відсутністю інформаційних кордонів між державами та стрімким розвитком інформаційного суспільства, що супроводжується розвитком науково-технічного прогресу та інтенсивним впровадженням останніх досягнень науки і техніки, як невід'ємних складових життєдіяльності суспільства.

За даних умов, стратегічно важливим вектором економічного добробуту суспільства є розвиток телекомунікаційних підприємств, як пріоритетної складової інформаційної інфраструктури держави.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Значний внесок у вдосконалення управлінських процесів телекомунікаційних підприємств здійснено такими науковцями як В. М. Гранатуров, О. Є. Гудзь, І. М. Зеліско, В. М. Орлов, П. А. Стецюк та інші. Особливості формування стратегії розвитку телекомунікаційних підприємств представлені в працях таких вчених, як А.М. Гончарук, В.А. Василенко, О.М. Побережний, А.І. Пушкар, Г.І. Ткаченко, Б.Г. Шелегеда, Н.Є. Юрик та інші. Незважаючи на ґрунтовні наукові розробки щодо формування умов функціонування вітчизняних телекомунікаційних підприємств та забезпечення їх стійкого функціонування, визначальні аспекти цієї проблематики залишаються предметом подальших дискусій та потребують подальшого наукового пошуку.

Метою статті є виявлення сучасних тенденцій діяльності телекомунікаційних підприємств та обґрунтування пріоритетних напрямів і перспектив їх розвитку в контексті посилення конкуренції на світовому ринку телекомунікаційних послуг.

Виклад основного матеріалу. Сучасним трендом розвитку телекомунікаційних підприємств є прискорений розвиток телекомунікаційної сфери, як одного з пріоритетних напрямів науково-технічного прогресу, підвищення конкурентоздатності національної економіки. Поряд з цим актуальні ринкові перетворення призвели до необхідності та

доцільності суттєвої зміни акцентів у структурі функцій центрального органу виконавчої влади у сфері зв'язку та інформатизації. Адже останні роки були спрямовані на якісну структурну перебудову – зміну стратегії та тактики управління телекомунікаційними підприємствами, схем та методів державного управління, скорочення сфер централізованого впливу на діяльність економічних суб'єктів, надання органам управління функцій координації та регулювання. Метою регулювання цієї сфери стає максимальне задоволення попиту споживачів на телекомунікаційні послуги, створення сприятливих організаційних та економічних умов для залучення інвестицій, збільшення обсягів послуг та підвищення їх якості [1].

Варто зазначити, що за сучасних реалій розвитку вітчизняних телекомунікаційних підприємств, що здійснюється в умовах формування постіндустріальної економіки та динамічних глобалізаційних тенденцій, що сприяє активізації впливу інформаційно-комунікаційних технологій на всі сфери суспільного життя. З огляду на це, розвиток телекомунікаційних послуг в Україні має здійснюватись у відповідності до зростаючих потреб інформаційного суспільства, з урахуванням існуючого економічного та соціального стану України та сфери її зв'язку.

У Звіті «Про роботу Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації» зазначено, що впровадження в Україні нових технологій – це потужний поштовх для розвитку ринку телекомунікацій та пов'язаних із ним інших сегментів економіки, це нові інвестиції та робочі місця для наших громадян, це підвищення іміджу країни на світових ринках та нові можливості для реалізації амбітних планів щодо інтеграції до єдиного європейського телекомунікаційного простору [3]. Разом з цим, сьогодні Україна значно поступається розвиненим країнам світу, в галузі телекомунікацій, що вимагає аналізу даної галузі та виявлення особливостей її функціонування.

Аналіз показників діяльності вітчизняного ринку телекомунікацій (табл.1) свідчать, що у 2013-2017 рр. спостерігається тенденція суттєвого зменшення доходів від надання послуг телефонного фіксованого зв'язку – на 25,1% та збільшення доходів від надання послуг рухомого мобільного зв'язку та фіксованого доступу до Інтернету – на 20,7% та 56,7% відповідно.

Таблиця 1

Динаміка доходів у галузі телекомунікацій України у 2013-2017 рр., млн. грн.

Галузь телекомунікацій	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	Темпи приросту (2017 р /2013 р.), %
Поштові та кур'єрські послуги	4248	4099	5044	4945	5521	29,9
Телефонний фіксований зв'язок	8053	8058	7845	6518	6047	25,1
Рухомий мобільний зв'язок	30966	31566	33206	34077	37365	20,7
Послуги фіксованого доступу до Інтернету	5533	6190	7144	7615	8670	56,7
Інші телекомунікаційні послуги	2583	2521	2657	8756	8438	226,7
Всього	51383	52434	55896	61911	66044	28,5

При цьому, за результатами 2017 р. спільна частка рухомого мобільного зв'язку, фіксованого зв'язку та фіксованого доступу до Інтернету склала 78,9%. Такі тенденції характеризують поступове зменшення частки телефонного фіксованого зв'язку на ринку телекомунікацій та інтенсивний розвиток послуг мобільного та Інтернет-зв'язку. На даний момент ці послуги є найбільш зручними та доступними для споживачів телекомунікаційних послуг.

За даними Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації, у 2017 р. доходи від надання послуг зв'язку склали 66,041 млрд. грн, що на 6,7% та 18,1% більше, ніж у 2016 р. та 2015 р. відповідно. При цьому доходи від надання телекомунікаційних послуг у 2017 р. склали 60,520 млрд. грн, питома вага яких у доходах від надання послуг зв'язку склала 91,6% [6].

Необхідно зазначити наступні позитивні тренди розвитку телекомунікаційних підприємств: розгортання телекомунікаційних мереж рухомого (мобільного) зв'язку четвертого покоління (4G) із застосуванням радіотехнології «Міжнародний рухомий (мобільний) зв'язок ІМТ»; підвищення попиту споживачів на мультимедійні конвергентні телекомунікаційні послуги, послуги міжмашинної взаємодії (machine-to-machine, M2M), послуги Інтернету речей (Internet of Things, IoT) та збільшення кількості власників багатофункціонального термінального кінцевого обладнання з безпроводовим доступом до Інтернету; створення умов для здійснення діяльності віртуальних операторів; посилення конкуренції між постачальниками послуг фіксованого доступу до Інтернету тощо.

Також наявними були проблемні тенденції розвитку телекомунікаційних підприємств: організаційні та технологічні проблеми функціонування на деяких територіях, низька ефективність управління телекомунікаційними мережами загального користування, нерівномірність забезпечення споживачів телекомунікаційними послугами, необхідність підвищення безпеки мереж рухомого (мобільного) зв'язку та забезпечення захисту інформації про споживачів, зростання конкуренції з боку постачальників послуг мобільного зв'язку та Інтернет-послуг, недостатній рівень фінансового забезпечення розвитку послуг зв'язку тощо.

Згідно інформації Global Tech Market Outlook у 2017 р. відбулось зростання світового ринку телекомунікацій на 5,9%. Індивідуальні темпи зростання використання телекомунікацій спостерігаються майже у всіх країнах світу. Так, Індія, Мексика, Швеція, Китай, Польща, Ізраїль на початку 2017 р. мали зростання ринку телекомунікацій на 6%. У той час як в Канаді, Австралії, Південній Кореї і більшості європейських країн цей показник мав повільнішу тенденцію до зростання.

Світовими лідерами ринку телекомунікацій вважаються країни Латинської Америки та Східної Європи. Поряд з цим сфера телекомунікацій у Японії, Бразилії та Південній Африці майже не розвивається або знаходиться на сталому рівні. Проте, за прогнозними значеннями показники світового ринку телекомунікаційних послуг будуть мати позитивну динаміку розвитку у напрямках більш широкого використання мобільних пристроїв та планшетів, піднесення систем обробки великих масивів даних, а також розробки нових технологій інтеграції та стимулювання різноманітних інноваційних проектів [5].

Так, за матеріалами «Global telecommunications services market value from 2012 to 2019 by region» у 2012-2019 рр. очікується зростання доходів світового ринку телекомунікаційних послуг майже за всіма регіонами – Азія (46,9%), Северна Америка – (12,6%), Латинська Америка – (8,8%), Африка – (28,2%). Виключення становить регіон Європи, де у 2019 р. прогнозується зменшення обсягу доходів від телекомунікаційних послуг на 5,2%. В цілому прогнозується зростання загального світового доходу від телекомунікаційних послуг майже 1,2 трлн. євро [8].

За останні два десятиліття обсяги ринку телекомунікацій зросли завдяки дешевим інноваційним технологіям, що викликало значний попит на бездротовий доступ до каналів зв'язку (Інтернету). Поряд з цим спостерігається збільшення кількості висококваліфікованого персоналу та обсягів інвестиційних ресурсів у впровадження нових

технологій, що мало безумовний вплив на тенденції розвитку телекомунікаційних послуг у світовому масштабі. На сьогодні найбільшими операторами телекомунікацій у світі є дві американські транснаціональні корпорації: AT&T (Даллас), Техас та Verizon Communications (Нью-Йорк). Також лідерами світового ринку телекомунікацій є China Mobile (Китай), Deutsche Telekom (Німеччина) та Orange (Франція).

Згідно рейтингу Forbes, до списку 200 найбільших компаній України увійшли 4 компанії, що надають телекомунікаційні послуги: ПрАТ «Київстар», ПрАТ «МТС Україна» («Vodafone»), ПАТ «Укртелеком» та ПрАТ «Астеліт» («Lifecell») [376]. Лідером серед зазначених компаній залишається ПрАТ «Київстар», питома вага якого на ринку телекомунікацій є найбільшою. Також зберігаються конкурентні позиції на ринку ПрАТ «МТС Україна» («Vodafone») завдяки впровадженню нових та вигідних для абонентів тарифних планів, ПАТ «Укртелеком» внаслідок впровадження на ринок телекомунікацій України безпроводного Інтернету та досить вигідних для споживачів умов, ПрАТ «Астеліт» («Lifecell») за рахунок вдосконалення маркетингової стратегії останніх років [5].

Порівнюючи структуру доходів галузі інформаційно-комунікаційних технологій у країнах Європи, варто відмітити, що найбільші обсяги доходів формуються від надання ІТ-послуг та інших телекомунікаційних послуг, частка яких у 2014-2017 рр. складає в середньому більше 50% у загальній структурі (рис. 2). При цьому, якщо раніше традиційні телекомунікаційні послуги включали послуги документального, міжміського та міжнародного телефонного, місцевого (міського та сільського) телефонного зв'язку, дротового мовлення, радіозв'язку, радіомовлення, телебачення, то нині в інформаційно-комунікаційному обслуговуванні сучасного світового бізнесу вирішальну роль з кінця минулого століття відіграють їх технічно нові форми – мобільний зв'язок, мережі Інтернет, системи супутникового зв'язку тощо. Саме останні, перебуваючи в авангарді новітніх науково-технічних досягнень сучасності, перетворили сферу телекомунікацій на одну з найперспективніших галузей світової економіки [2].

Рис. 1. Структура доходів галузі інформаційно-комунікаційних технологій країн Європи у 2014-2017 рр., %

Згідно з даними Міжнародного союзу електрозв'язку в усіх регіонах світу найбільшим попитом користуються послуги операторів мобільного зв'язку та мережі Інтернет.

Насамперед країни Центральної та Східної Європи, а також інші економічно розвинені країни світу приділяють виняткову увагу інноваціям в телекомунікаційній сфері та використовують їх як у бізнес-середовищі, так і у сфері ведення домогосподарства [7]. Використання інноваційного підходу у розвитку телекомунікаційних послуг провідними країнами світу доводить той факт, що європейські споживачі надають перевагу користуванню не стільки мобільним стільниковим зв'язком, скільки мобільним Інтернетом через високу швидкість, якість передачі даних та низьку вартість послуг. При цьому сфера стаціонарного (фіксованого) зв'язку неухильно занепадає [4].

Поряд з цим, динамічні зміни геопросторової структури ринку телекомунікацій обумовили відповідні зміни у бізнес-середовищі як на регіональному, так і на світовому рівнях. Так, сучасним трендом є створення та стрімкий розвиток такого явища як e-business (бізнес, що ведеться через електронні мережі), зокрема e-commerce (електронна торгівля або електронна комерція). Залежно від учасників комерційних відносин виділяють окремі сектори електронної комерції, а саме сектор взаємодії між юридичними особами та організаціями B2B (бізнес для бізнесу) та сектор взаємодії між юридичними та фізичними особами B2C (бізнес для споживача) [2].

Головними сегментами світового ринку телекомунікацій є мобільний зв'язок, Інтернет-комунікації, фіксований телефонний зв'язок та провідні канали Інтернет-комунікацій. При цьому, у світі очікується збільшення обсягів використання Інтернет-комунікацій, а застосування мобільних засобів, фіксованого мобільного зв'язку та провідних каналів Інтернет-комунікацій буде залишатися на відносно сталому рівні.

Висновки. Глобалізаційні аспекти комп'ютеризації суспільного життя сприяють стрімкому розвитку науково-технічного прогресу в телекомунікаційній галузі. За даних умов, успішне функціонування та розвиток телекомунікаційних підприємств має безумовно пріоритетне значення. Адже актуальною вимогою сучасного інформаційного суспільства є динамічне зростання потреб використання якісних телекомунікаційних послуг з боку підприємств. Проте, аналіз тенденцій розвитку вітчизняного та світового ринків телекомунікаційних послуг за останні роки дозволяє простежити наявність геопросторової та секторальної структуризації, що супроводжується складними трансформаційними перетвореннями. З огляду на наявні тенденції, досягнення цільових орієнтирів розвитку телекомунікаційних підприємств залежатиме від впливу глобального економічного середовища та врахування цього аспекту у бізнесовій активності.

Функціонування вітчизняних телекомунікаційних підприємств відбувається під впливом як позитивних, так і негативних глобальних та локальних тенденцій. Тому, за умов сьогодення, важливого значення набувають стратегічні вектори розвитку телекомунікаційних підприємств з урахуванням галузевої специфіки та особливостей формування сучасного бізнес-середовища у довгостроковій перспективі.

Список використаної літератури

1. Гранатуров В.М., Литовченко І.В. Управління послугами зв'язку : учб. посіб. Одеса, 2010. 281 с.
2. Думікян М.М. Геопросторова та секторальна структуризація ринку телекомунікаційних послуг. *Причорноморські економічні студії*. 2016. Вип. 10. С. 12–17.
3. Звіт «Про роботу Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації» за 2017 рік. URL: <https://nkrzi.gov.ua>.
4. Ладиченко К. Сучасні тенденції розвитку світового ринку інформаційно-комунікаційних послуг]. *Ефективна економіка*. 2015. № 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua>.
5. Лях Ю.О., Касьянова Н.В. Пріоритетні напрями розвитку ринку телекомунікацій України. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2017/7_2017_ukr/12.pdf.
6. Офіційний сайт міжнародного союзу електрозв'язку. URL: <http://www.itu.int>.
7. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та

інформатизації. URL: <https://nkrzi.gov.ua>.

8. Global telecommunications services market value from 2012 to 2019 by region The Statistics Portal. URL: www.statista.com.

REFERENCES

1. Hranaturov, V.M., Lytovchenko, I.V. (2010). Upravlinnya poslugamy zvyazku [Management of communication services]. Odesa.
2. Dumikyan, M.M. (2016). Neoprostorova ta sektoralna strukturyzatsiya rynku telekomunikatsiynykh poslug [Geospatial and sectoral structuring of the telecommunication services market]. *Pruchornomorski ekonomichni studii*, (10), 12-17.
3. Zvit «Pro robotu Natsionalnoi komisii, scho zdiisnye derzhavne rehulunannya u sfri zvyazku ta informatyzatsii» (2017) [Report "On the work of the National Commission, which carries out state regulation in the field of communication and information"]. Retrieved from <https://nkrzi.gov.ua>.
4. Ladychenko, K. (2015). Suchasni tendentsii rozvytku informatsiino-telekomunikatsiynykh poslug [Contemporary trends in the development of the world market for information and communication services]. *Efektivna ekonomika*, (2). Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua>.
5. Lyakh, Y.O., Kasyanova, N.V. (2017). Priorityetni napryamy rozvytku rynku telekomunikatsiy Ukrayiny [Priority directions of the telecommunications market development in Ukraine]. Retrieved from http://www.market-infr.od.ua/journals/2017/7_2017_ukr/12.pdf
6. International Telecommunication Union (2019). Retrieved from <https://www.itu.int>.
7. Natsionalna komisiya scho zdiisnye derzhavne rehuluvannya u sferi zvyazku ta informatyzatsii (2019). Retrieved from <https://nkrzi.gov.ua>
8. Global telecommunications services market value from 2012 to 2019 by region The Statistics Portal (2019). Retrieved from <https://statista.com>

ХУ СУНЦЕ. СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ТЕЛЕКОММУНИКАЦИОННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ УКРАИНЫ. В статье представлены современные тенденции деятельности отечественных и иностранных телекоммуникационных компаний. Выявлены существующие проблемные тренды и позитивные аспекты деятельности телекоммуникационных компаний в Украине. Обоснованы приоритетные направления и перспективы развития телекоммуникационных компаний в контексте усиления конкуренции на мировом рынке телекоммуникационных услуг.

Ключевые слова: телекоммуникационные предприятия, телекоммуникационные услуги, информационно-коммуникационные технологии, конкуренция, конкурентоспособность, научно-технический прогресс, стратегия развития.

HU SUN JIE. MODERN TRENDS AND PROSPECTS FOR TELECOMMUNICATION ENTERPRISES OF UKRAINE. The article presents the current trends in the activities of domestic and foreign telecommunications companies. The existing problematic trends and positive aspects of the activities of telecommunications companies in Ukraine are identified. The priorities and prospects for the development of telecommunications companies in the context of increasing competition in the global telecommunications market are substantiated.

Key words: telecommunication enterprises, telecommunication services, information and communication technologies, competition, competitiveness, scientific and technological progress, development strategy.